

Dorota Dardas *

Noc Naukowców – nowe podejście: „Naukowcy w szkołach”!

Noc Naukowców jest cyklicznym wydarzeniem popularyzującym naukę. Od wielu już lat uczelnie i instytucje otwierają w ten dzień swoje podwoje i przybliżają młodym odkrywcom świat nauki w atrakcyjny, przyjazny sposób, niejednokrotnie łącząc najnowsze osiągnięcia naukowe z fascynującą zabawą. W tym roku hasło przewodnie brzmi: „Przyszłość Ziemi jest możliwa dzięki współpracy naukowców z różnych dziedzin”. Miliony naukowców w całej Europie szykuje się do wyzwania: jak w przystępny, intrygujący i inspirujący sposób ukazać piękno i różnorodność nauki oraz jej wpływ na codzienne życie obywateli. Podobnie

będzie też w całej Polsce. W Poznaniu głównym motorem działań związanych z Nocą Naukowców była (i jest do tej pory) Politechnika Poznańska, zaczynając w 2007 roku z dwiema instytucjami. Obecnie w stolicy Wielkopolski zaangażowanych jest ośmiu równoważnych partnerów a w przyszłości ta liczba ma jeszcze wzrosnąć. Na przykład Instytut Fizyki Molekularnej oraz Instytut Genetyki Człowieka Polskiej Akademii Nauk ze swoją inicjatywą dołączyły do tego europejskiego wydarzenia w 2018 roku.

W latach 2022-23 prezentowana będzie wiedza z wielu różnych dziedzin, dedykowana ekologii i „zielonemu łańdowi” w ujęciu interdyscyplinarnym. Urozmaiceniu ulegają formy aktywności (od głównie pokazów naukowych w pierwszej edycji do coraz większej liczby prezentacji interaktywnych,

* Instytut Fizyki Molekularnej Polskiej Akademii Nauk, dardas@ifmpan.poznan.pl

aktywnie angażujących widzów). Program działań jest stale rozwijany i dostosowywany do zmieniających się warunków w Europie, stąd m.in. temat naukowców wspierających Europejski Zielony Ład i Misje w Horyzoncie Europa. Zaobserwowano zmiany w podejściu naukowców do wydarzenia, są oni coraz bardziej zainteresowani udziałem w Nocy Naukowców (z 50 naukowców w 2007 r. do 1200 w 2021 r.).

To co jest największą wartością to oczywiście zmiana postrzegania naukowców przez ogół społeczeństwa. Każdego roku po zakończeniu wydarzenia przeprowadzane są szczegółowe badania ankietowe dotyczące odbioru samego wydarzenia. W zeszłym roku miał miejsce Jubileusz 15-lecia Nocy Naukowców w Poznaniu. Pozwoliło to na ocenę wpływu organizowania takiego wydarzenia na społeczeństwo, dotarcie do osób, które aktywnie uczestniczyły w Nocy Naukowców od 15 lat – najpierw jako dzieci, potem młodzież a obecnie jako osoby prezentujące świat nauki swoim następcom. 15 lat temu zajęcia były bardzo lokalne i dostępne „dla wybrańców” lub „szczęściarzy”. Obecnie wydarzenie ma dużo szerszy zasięg, między innymi poprzez wprowadzenie nowych sposobów dotarcia do młodych odbiorców w celu rozwinięcia kampanii promocyjnej (filmy edukacyjne na Youtube, promocja w mediach społecznościowych). W 2021 roku NNRN odbywała się częściowo online – udostępniłmy 133 filmy z pokazami i eksperymentami, co daje 48 godzin filmów. Po premierze, która odbyła się w dniu imprezy (ponad 16 tys. odbiorców), wszyscy zainteresowani mogą nadal te filmy oglądać za darmo, a nauczyciele wykorzystują je na lekcjach w szkole.

Na podstawie przeanalizowanych ankiet zebranych w latach 2018-2021 (dane statystyczne na podstawie Raportu z projektu 101036074-SOSNIGHT w ramach konkursu H2020-MSCA-NIGHT-2020bis, HORIZON2020 EU), można zauważyć, że NN oddziałuje na uczestników w każdym kolejnym roku. Wydarzenie zmienia postrzeganie badań i innowacji wśród ludzi na coraz bardziej pozytywne. Z badań wynika, że następuje zmiana w postrzeganiu naukowców – ponad 50% respondentów postrzega ich jako inteligentnych, kreatywnych, innowacyjnych ludzi, którzy mają bardzo ciekawą pracę; coraz mniej osób uważa, że naukowcy

są zamknięci w swoim małym świecie niepotrzebnych nikomu pomysłów i badań. Postrzeganie nauki, badań i innowacji zmienia się znacząco z roku na rok. Prawie 98% respondentów poleciłoby wydarzenie Noc Naukowców swoim znajomym, a ponad 89% respondentów wyraziło chęć uczestnictwa w NN w kolejnych edycjach. Wbrew panującemu mniemaniu, w Polsce duża liczba uczniów wybiera karierę naukową (na 10 tys. mieszkańców przypada 11 doktorantów; 55% doktorantów to kobiety). Wielu studentów angażuje się w projekty badawcze. Studenci, którzy uczestniczyli w poprzednich edycjach NN jako wolontariusze są chętni do rozpoczęcia kariery naukowej i badawczej. Co więcej, 86% uczestników NN zadeklarowało, że udział w wydarzeniu zwiększył ich zainteresowanie nauką (69% w 2019 r.), a ponad 63% respondentów stwierdziło, że w wyniku wydarzenia bardziej byłiby zainteresowani badaniami naukowymi w przyszłości.

W odniesieniu do samej NN jako wydarzenia, to „różnorodność prezentowanych tematów i obszarów badawczych” był elementem, który wywarł na respondentach największe wrażenie (67%), kolejną wskazywaną wartością była „pasja do nauki” (52% - wzrost o 10% punktów procentowych), dalej „wiedza” (43%) i wreszcie „przyjazne nastawienie naukowców” (prawie 40%). Respondenci bardzo chwalą również język, jakim dzielą się swoją wiedzą naukowcy.

Rosnąca liczba osób uczestniczących w NN świadczy o niezwyklej popularności i znaczeniu popularyzacji nauki, pozwala na lepsze wzajemne zrozumienie między naukowcami a społeczeństwem, a samo wydarzenie niejednokrotnie wpływa na wybór kariery naukowej przez młodych ludzi, obalając istniejące stereotypy poprzez stwierdzenie, że naukowcy to zwykli ludzie, mający nie tylko niezwykłą pracę, ale także przyjaciół, hobby itp.

Podczas takich wydarzeń jak NN uczestnicy mogą się przekonać, że za każdym aspektem naszego życia stoją prawa nauki i że nie muszą być one wykazywane tylko teoretycznie. Dzieci i młodzież są szczególnie ważnymi uczestnikami, ponieważ mogą zobaczyć, że nauka nie musi być nudna,

a najbardziej skomplikowane dziedziny nauki mogą być przedstawione w praktyczny, łatwy do zrozumienia i czasami zabawny sposób.

W tym roku serdecznie zapraszamy **30 września** do uczestnictwa w Nocy Naukowców! Oferta jest bardzo bogata i dla każdego powinno znaleźć się coś interesującego!

I tu pojawia się pytanie....
Czy na pewno?
Czy na pewno dla każdego?

W tym momencie nie sposób zauważyć, że mimo ogromnej otwartości instytucji naukowych, wyczulenia na ogólnodostępność wydarzeń, szeroko zakrojoną promocją, dążenia do minimalizacji barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami oraz dbałość w przygotowanie napisów czy audiodeskrypcji w przypadku prezentowanych filmów, nadal wymykają się nam, dyskryminowane lub wręcz wykluczone określone grupy odbiorców. Są to szkoły/osoby: spoza metropolii poznańskiej; z utrudnionym dostępem do transportu pozamiejskiego; ze specjalnymi potrzebami zarówno edukacyjnymi jak i organizacyjnymi, które mogłyby wiele skorzystać, lecz nie są w stanie uczestniczyć w wydarzeniach masowych, z ogromną ilością bodźców, wrażeń i ...ludzi... Ze względu na te ograniczenia i odmienności dotychczas dla pewnej grupy adresatów (w tym osób w spektrum autyzmu) bardziej dostępne były tzw. pre-eventy (wydarzenia promujące NN) niż samo wydarzenie.

Widząc taką tendencję naukowcy postanowili być bardziej mobilni. Dlatego od tego roku powstała inicjatywa „Naukowcy w szkołach”, której przesłaniem jest dotarcie do zainteresowanych nauką młodych ludzi niemających możliwości uczestniczenia w samym wydarzeniu. Realizowana jest zgodnie z założeniami projektu HORIZON-MSCA-2022-

CITIZENS-01-01 "Przyszłość Ziemi jest możliwa dzięki współpracy naukowców z różnych dziedzin" nr 101061250-NIGHT4FUTURE.

Nauka bez barier to nasze motto!

W ten oto sposób naukowcy mogą dotrzeć do szkół w mniejszych miejscowościach w całej Wielkopolsce, do szkół integracyjnych, specjalnych. Ostatnio mieliśmy przyjemność przeprowadzić warsztaty naukowe „Azotowe szaleństwo – niezwykły świat ciekłych kryształów i niskich temperatur” w Zgromadzeniu Sióstr Służebniczek w Luboniu, gdzie przebywają dzieci i młodzież z Ukrainy wraz z opiekunami.

Źródło: <https://www.ifmpan.poznan.pl/nocnaukowcow/>
fot. mgr inż. Tetiana Yevchenko

Noc Naukowców już 30 września 2022r.!!!
Serdecznie zapraszamy!!!
Będzie się działo!!!!

Zainteresowanych zachęcamy do kontaktu z koordynatorami wydarzenia w danych instytucjach naukowych. Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie Nocy Naukowców w Poznaniu www.poznan.nocnaukowcow.pl. Już niedługo pojawi się tegoroczny program i możliwość rejestracji.

